

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones De Matrimonio

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XVI. Argumentum. Præmissa duplici significatione, atque Etymologia hujus vocis Sponsalia, nec definitio Sponsalium, eorum totem essentiam demonstrans. Declarantur singula verba definitionis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94595)

nisi iusta, & gravi causa interveniente. Ita Sanchez d. libr. 8. de Matrim. disp. 15. num. 6. Volpi Verb. Matrimonium. resol. 110. num. 5. Pyrrhus Corradus d. libr. 8. Dispensat. Apostol. cap. 7. nam. 26. & Vinc. de Justis de Dispensat. Matrim. d. lib. 2. cap. 10. num. 17. qui referunt Summos Pontifices Innocentium VIII. Adrianum VI. & S. Pium V. non semel requisitos ab Oratoribus Principum, ut dignarentur secum dispensare in Matrimonio rato, respondisse. Non posse, non quia deficeret in eis potestas, sed quia in illis casibus deficiebat iusta causa; quæ omnino necessaria est, ut valida sit dispensatio; cum indissolubilitas rati sit ex iure Divino, & facultas dispensandi in lege Divina data sit à Christo ob iustam, & urgentem causam Vicario suo; qui propterea, tanquam fidelis dispensator, eam exercere debet in ædificationem Ecclesiæ, non in destructionem, ut dixerit Mastrius in 4. sent. d. disp. 7. numer. 202. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 16. §. 2. num. 263. Secundum dubium est, An Papa possit facere Legem generalem dispensativam, ac dissolutivam Matrimonii rati ex tali causa, vel ex tali conditione?

50 Et licet Aversa de Matrimon. quest. 2. sect. 6. Vers. Potest autem asserere; negativa responsio datur communiter à Theologis, & iure quidem, nam agitur de Lege Divina, circa quam requiritur Summi Pontificis diligens, ac specialis inspectio in casu practico pro dispensando in ea, ut scribunt Sanchez d. lib. 2. disp. 14. num. 4. Mastrius d. disp. 7. num. 203. & Diana Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. resol. 97. §. 5. quæ in inordinato reperitur in part. 8. tract. 1. resol. 65. Tertium tandem dubium est, An in casu dispensabili ob iustam causam in Matrimonio rato, sit necessarius consensus utriusque conjugis? Et

51 communiter DD. respondent negativè; adeò ut, et si unus conjux sit invitus, & resistat petenti dispensationem eidem contradicendo; nihilominus Papa poterit, eam concedere, ubi sic cognoverit, pro bono publico, & animarum salute, expedire; ut docent Sanchez eod. libr. 2. disp. 15. num. 7. Salmanticenses d. tract. 9. de Matrim. cap. 4. num. 62. Volpi d. Verb. Matrimonium. resol. 110. num. 5. & ipse Diana Coordinatus in cit. tom. 3. tract. 1. resol. 96. quæ in veteri est part. 8. tract. 1. resol. 62. in qua in §. 6. ita loquitur: Notandum est tamen hic primo, quòd, iusta existente causa, dispensare potest Pontifex in Matrimonio rato absque mutuo consensu conjugum. Ratio est, quia potestas hæc dispensandi, non in gratiam, ac bonum præcipuè privatum ipsorum conjugum, sed in primis ipsius Ecclesiæ concessa est.

DECISIO XVI.

ARGUMENTUM.

Præmissa duplici significatione, atque Etymologia hujus vocis Sponsalia, nec non nominum Sponsi, & Sponsæ, traditur definitio Sponsalium, eorum totam essentiam demonstrans. Declarantur singula verba definitionis, & plurimæ Quæstiones circa validitatem Sponsalium excitantur, ac resolvuntur. Recensentur gratiosæ eru-

ditiones, præcipuè de Sponsalitiis muneribus Isaaci, ac Davidis: nec non de Annulis pronubis S. Annæ Matris Genitricis Dei; ipsiusque DEIPARÆ, ac aliarum Sacrarum Virginum. Item de usu osculandi Sponsam in Sponsalibus. Tandem notantur tres effectus à Sponsalibus validis provenientes.

SUMMARIUM.

- 1 Sponsalium nomen significat duo. Et quæ?
- 2 Arrhe cur dantur à Sponsis in Sponsalibus?
- 3 Sponsalia muneribus Orionis, & Rebecca Sponsæ Isaaci.
- 4 Item Davidis erga Micholeam Sponsam suam.
- 5 Sponsalium Etymologia quæ sit?
- 6 Sponsalia antiquitus fiebant per stipulationem à parentibus Sponsorum.
- 7 Sponsus, & Sponsa tria significant, & quæ?
- 8 Sponsæ apud Hebræos vocabantur Uxores. Exempla hic.
- 9 Sponsi aliquando dicuntur conjuges, nondum consummato Matrimonio.
- 10 Et aliquando etiam post Matrimonium consummatum.
- 11 Sponsi & Sponsæ significant propriè conjuges de futuro.
- 12 Sponsalium definitio, eorum omnem essentiam denotans.
- 13 Promissio externa est necessaria pro Sponsalibus.
- 14 Interna locutio sufficit coram Deo; non coram hominibus.
- 15 Sponsalia in quo differant à Matrimonio?
- 16 Sponsus fornicarius cum libera An committat adulterium?
- 17 Sponsus fornicarius debet in confessione manifestare se esse Sponsum.
- 18 Promissio Sponsalium debet esse mutua, & cum repromissione.
- 19 Promittens, licet ei non repromittatur, an sit obligatus?
- 20 Promissio in Sponsalibus non acceptata an obliget promittentem?
- 21 Fictè qui promittit in Sponsalibus, mortaliter peccat, & an sit obligatus adimplere promissionem?
- 22 Fictè promittens in Sponsalibus tenetur ad damna alterius Sponsi.
- 23 Libertas intellectus, & voluntatis necessaria in contrahentibus Sponsalia.
- 24 Aconci fraus, ut Cydippe se ei Sponsam promitteret.
- 25 Insani mente, aut ebrii Sponsalia contrahere non valent.

- 26 *Vis, & Metus quando faciant Sponsalia nulla? & num. 28. & 29.*
- 27 *Juramentum quando nullam pariat obligationem?*
- 30 *Clandestina Sponsalia an sint valida? Vel si pena imponatur.*
- 31 *Impuberes ante septennium completum non possunt contrahere Sponsalia.*
- 32 *Malitia si suppleat aetatem, an Sponsalia valeant ante Septennium?*
- 33 *Dirimens, aut impediens impedimentum qui habet, non potest contrahere Sponsalia.*
- 34 *Promissio in Sponsalibus verbis, vel signis debet esse expressa.*
- 35 *Verbanegativa an faciant valida Sponsalia?*
- 36 *Verba ambigua an irritent Sponsalia?*
- 37 *Silentium in puella an sufficiat in Sponsalibus.*
- 38 *Tutores, seu Curatores an possint contrahere Sponsalia promittendo pro pupillis?*
- 39 *Mutus, surdus, & cæcus an possit contrahere Sponsalia?*
- 40 *Signa an sufficiant loco verborum in Sponsalibus? Et quæ ea sint?*
- 41 *Annuli subarrhatio in Sponsalibus usus antiquissimus.*
- 42 *S. Annæ Matris Deiparæ Annulus promissus ubi sit?*
- 43 *DEIPARÆ Sponsalitus Annulus ubi servetur?*
- 44 *Valdrada Regina femina punitio, quia in digito sibi imposuit Annulum Sponsalitium DEIPARÆ.*
- 45 *Virgines plures à Christo miraculosè per Annulum desponsatæ.*
- 46 *Dux Venetiarum cur quorundam desponsatæ Mare cum Annulo?*
- 47 *Osculum Sponsi in Annuli traditione signum promissionis cum Sponsa.*
- 48 *Oscula inter Sponsos, an sint licita?*
- 49 *Effectus tres à Sponsalibus provenientes. Et qui sint?*

Explicuimus hucusque ea omnia, quæ spectare videbantur ad naturam, & essentiam Matrimonii, tum in genere contractus, tum in genere Sacramenti, & præcipue illa, quæ scitu necessaria erant circa ejus indissolubilitatem; cujus occasione satisfacimus respondendo exemplis antiquorum, qui Uxores dimittebant; Judæorum, qui libellum repudii dabant; & aliorum Principum, etiam Christianorum, qui Vinculum maritale solvere tentarunt. Subinde, quomodo infidelium conjugia fiant solubilia, si unus eorum convertatur ad fidem demonstravimus; nec non quomodo solvantur inter fideles per Professionem Religiosam, vel si rata sint, non consummata, per Pontificiam dispensationem. Nunc, antequam impedimentorum satis prolixa explanationem aggrediamur, de Sponsalibus est agendum; siquidem Sponsalia ipsa præcedunt Matrimonium; & ab eis exordiantur, qui hunc contractum inire, Sacramentumque suscipere volunt. Tria autem in præsentî Decisione examinabimus circa Sponsalia. Videlicet: 1. Quot significationes

habeat hoc nomen Sponsalia? 2. Quæ sit Etymologia hujus Vocis? Et 3. Quæ sit definitio Sponsalium?

Quo ad Primum. Nomine Sponsalium, seu Sponsaliorum, (utroque enim modo Theologi, & atque Canonistæ declinant hoc nomen) duo significantur, nempe promissio futuri Matrimonii, de qua dicemus infra in definitione Sponsalium; nec non Arrhæ, seu Sponsalitia munera, quæ occasione Sponsalium, & ejusdem futuri Matrimonii, à Sponsis adinvicem sibi ipsis mittuntur; tum in signum amoris, tum in confirmationem contractus, ad ejusque securitatem, & ut contrahentes ad effectum illud perducant. l. Arrhis. 3. l. ult. C. De Sponsal. l. Si quis. 38. ff. de Ritu Nuptiar. cap. ult. De Desponsat. Impuber. & ibi Emanuel Gonzalez tom. 4. Commentar. num. 2. atque fusiùs Petrus Gregorius Tholosanus in Syntagm. Jur. Univ. part. 2. libr. 8. cap. 7. ubi num. 11. notat, Arrhas solitas fuisse dari à Sponsis, ut si quis eorum nollet nuptias exequi, & arrhas dedisset, eas perderet; si verò recepisset, teneretur eas duplicare; id est restituendo non solum id, quod acceperat à Sponso, sed etiam tantundem eidem solvendo. Subdit ulterius easdem arrhas appellatas esse Sponsalitia largitatem; etsi hæc verè, & proprie significet munera, quæ à parentibus mittebantur Sponso & Sponsæ, de quibus Imperator Justinianus in Novell. 119. §. 1. Porro solitos fuisse Sponsos puellis sibi desponsatis Sponsalitia, id est munera donare, comprobatur ipse Tholosanus d. cap. 7. num. 30. ex auctoritate Parthenii in Eroticis referentis, Orionem Hiriæ filium propter Herum filiam Oenopionis, & Nymphæ Ethicæ Insulam Cicurem reddidisse, quæ tunc feris erat referta. Sed clariora, antiquioraque exempla ostendit Scriptura Sacra, in qua Genes. 24. §. 1. narratis Sponsalibus initis inter Rebeccam, & Isaacum, stipulantibus pro illa genitore, ac fratre, pro isto autem Eliezer servo Abrahami, num. 53. ait, quod ipsemet Eliezer, prolatis Vasis argenteis, & aureis, ac vestibus, dedit ea Rebecçæ pro munere, fratribus quoque ejus, & matri dona obtulit. En Sponsalitia largitas; en Sponsalia, res scilicet pretiosæ dono datæ Sponsæ Rebecçæ nomine Isaac Sponsi tanquam arrhæ futurarum Nuptiarum. Aliud exemplum legitur 1. Reg. 18. 20. Ubi cum ageretur, ut Michol filia pulcherrima Regis Saulis nuberet David, & ipse se non dignum assereret, dicens: *Ego sum vir pauper, & tenuis*; indicans ob paupertatem Sponsalia, ac munera Micholi Sponsæ mittere se non posse; Rex Saul hoc ei dedit responsum: *Non habet Rex Sponsalia necesse, nisi, tantum centum præputia Philistinorum, ut fiat ultio de inimicis Regis*; quod cum audisset David ut fieret gener Regis; post paucos dies surgens abiit cum viris, qui sub ipso erant, & percussit ex Philistiim ducentos viros, & attulit eorum præputia: & annumeravit ea Regi, ut esset gener ejus. En fortitudo David in præliando. En ejus generosum cor in muneribus Regi Sauli Socero suo, nomine Sponsæ Micholis filia suæ petenti, offerendis? cum enim Saul postulasset pro Sponsalitia largitate, arrhis, donisve nuptialibus à David Philistinorum præputia centum, ducenta ipse obtulit, ac donavit.

Quo

Quo ad Secundum. Sponsalium Ethymologia venit à verbo *Spondeo*, cujus duplex est ratio; Prima, quia *Spondere* est spontè promittere, & in contrahendis Sponsalibus maximè requiritur spontanea promissio. Secunda, quia mos erat antiquis, ut puella nuptura promitteretur viro à patre, vel tutore, vel amicis, ut ex Aulo Gellio, Alciato, ac Varrone demonstrat Sanchez de Matrim. libr. 1. disp. 1. num. 1. & plenius Petrus Gregorius Tholosan. d. libr. 8. cap. 2. ubi num. 3. refert sequentia verba Servi Sulpitii in libro, quem scripsit de Dotibus, videlicet: *Qui Uxorem ducturus erat in Latio stipulabatur eam in Matrimonium ductum iri. Qui daturus erat, idem Spondebat. Is contractus stipulationum, Sponsionumque dicebatur Sponsalia. Tunc quæ promissa erat, Sponsa appellabatur: qui sponderat ducturum, Sponsus.* Concordat Divus Bernardus in Serm. de Virginib. tom. 2. ita loquens: *Sponsæ vel Sponsi nomen ab eo, quod est Spondere, Grammatici derivant: dicuntur autem Sponsus, & Sponsa, quia se sibi alterutrum spondent, ut nec ille, nec illa alteri nubat.*

Cæterum advertere oportet, quòd hæc nomina *Sponsus* & *Sponsa* tria solent significare, videlicet. 1. eos, qui contraxerunt Sponsalia de futuro. 2. illos, qui contraxerunt Matrimonium de presenti; & 3. eos, qui & contraxerunt Matrimonium, & consummarunt. De primis loquuntur l. 1. l. 3. de Sponsalib. & l. Sponsus. ff. de Verb. Signific. nec non cap. Nostrates. 30. q. 5. & integer titulus de Sponsalibus, quibus omnibus in locis Sponsi, ac Sponsæ dicuntur, & nominantur illi, qui Sponsalia tantum de futuro inierunt. Est tamen verum, quòd antiquitus apud Hebræos huiusmodi Sponsæ de futuro aliquando vocabantur Uxores. Exemplum habetur in Genes. 29. 1. ubi Jacob Sponsalia inierat de futuro cum Rachele filia Labani, qui eam illi desponderat cum conditione tamen, ut Matrimonium per verba de presenti non contraheret cum ipsa, nisi post septem futuros annos, & inferim ei deserviret. Subdit ergo Scriptura Sacra. *Servivit ergo Jacob pro Rachele septem annis: Dixitque ad Laban: Da mihi Uxorem meam; quia jam tempus impletum est, ut ingrediatur ad illam.* Quomodo dicit: *Da mihi Uxorem meam*; si erat tantummodò Sponsa? Quia apud Hebræos Sponsæ vocabantur etiam Uxores, & idèd S. Lucas cap. 2. Vers. 5. de S. Joseph ait, quòd ivit in Bethlehæm, *ut profisteretur cum Maria desponsata sibi uxore pregnantæ.* Quorum verborum pro explanatione S. Hieronymus in Matth. 1. ita dicit: (*& habentur in cap. Genuit. 27. q. 2.*) Recordare consuetudinem Scripturarum, quòd sponsi vocentur Viri, & sponsæ Uxores. Hoc idem innuit Eugenius Papa III. in cap. 3. de Sponsalib. ubi loquens de puella nondum Septenni desponsata, vocat eam conjugem Sponsi, ibi, *Quia ipsa conjux ipsius fuisse dicitur*, idèd Sponsa subdit ibidem Glossa. Igitur appellatione Sponsi, & Sponsæ verè & propriè intelliguntur illi, qui contraxerunt Sponsalia per verba de futuro, eisi hi quoque appellarentur Viri, & Uxores ex adductis Exemplis. Secundò hæc Vox *Sponsus*, & *Sponsa* aliquando denotat illos, qui contraxerunt per verba de presenti Matrimonium; quod inter eos est ratum, nondum au-

tem consummatum. Exempla habentur in 27. q. 2. cap. Conjuges: ubi sic: *Conjuges verius appellantur à prima desponsationis fide; quamvis adhuc ignoretur inter eos conjugalis concubitus.* Item in cap. Tertio loco 13. de Presumptionib. ubi Papa sic loquitur: *Tertio loco quæstionis huiusmodi nodum Tua Fraternitas petiit explicari, An juvenis Sponsam, in quam per verba de presenti consentit, debeat Uxorem habere, &c.* Ergo mulier post contractum Matrimonium per verba de presenti, & nondum consummatum, vocatur Sponsa. Item in cap. Accepisti. 2. de Sponsa duorum, in quo ita: *Accepisti illam in Uxorem tibi, quam alter sibi desponsatam habuerat. Dimitte illam &c.* Verbum illud desponsatam denotat per verba de presenti, ut declarat Glossa ibi, aliàs secundus maritus non posset eam dimittere, si fuisset cum primo desponsata tantummodò per verba de futuro. Similiter in cap. Sicut ex litteris. in cap. Si inter. in cap. Duo pueri, & in cap. Is qui. De Sponsal. Matrimonium per verba de presenti contractum exprimitur per verbum desponsationis; ac ipsi conjuges, quia nondum illud consummaverant, Sponsus, & Sponsa appellantur; unde fit, ut non rarò in Jure hæc nomina Sponsus, & Sponsa, prout etiam desponsatio, denotent Matrimonium initum per verba de presenti.

Tertiò per hæc nomina *Sponsus* & *Sponsa* significantur conjuges, à quibus non solum initum Matrimonium; sed etiam consummatum. Exemplum habetur Exod. 4. 26. ubi Sephora, uxor Moysis, eidem dixit: *Sponsus sanguinis mihi es: & tamen filium ex eo conceperat, quem in eodem tempore, ac loco, in quo verba hæc protulit, circumcidit; ut observat Emin. Card. de Lauræa de Matrim. disp. 37. n. 2. ubi addit alia mystica Exempla hujus significationis ex Scriptura Sacra, nempe in Psalm. 8. Tanquam Sponsus procedens de thalamo suo. In Joel. 2. Egredietur Sponsus de cubili, & Sponsa de thalamo, ac in Osee 4. Sponsa vestre adultera. Ergo, concludit Eminencia sua, nomine Sponsi, & Sponsæ accipiuntur Maritus, & Uxor cohabitantes, & post concubitus.*

Est tamen verum apud omnes tam Theologos, quam Canonistas, quòd in communi sensu, ac locutione hæc voces *Sponsus* & *Sponsa* denotant eos, qui sibi promiserunt de Matrimonio contrahendo per verba de futuro. Sanchez de Matrim. d. libr. 1. disp. 1. num. 2. Basilus Pontius eod. tract. libr. 21. cap. 1. num. 3. Salmanticensis tract. 9. de Sacram. Matrim. cap. 1. num. 1. & Gobatus in Theolog. Experiment. tract. 10. num. 3. & 4. ubi tria dicit notatù digna. Unum est, quòd quotiescunq; aliqua lex, vel statutum in materia favorabili loquitur de Sponsis, intelligenda est etiam de illis, qui contraxerunt per verba de presenti, sed nondum Matrimonium consummarunt, nisi fortè ob peculiarem aliquam circumstantiam aliud dicendum videatur. Alterum est, quòd si lex, vel statutum nomine Maritum, & Uxorem, comprehendat in materia favorabili etiam Sponsos de futuro; in materia autem indifferenti illos tantum, qui contraxerunt per verba de presenti, sive Matrimonium consummarint, sive non. Tertium, quòd in materia odiosa, & poenali solum eos, qui consummarunt, per hæc nomina, *Maritum* & *Uxorem*,

Uxorem, esse intelligendos, ut latius DD. quos ibi allegat.

Quo ad Tertium: Plures leguntur definitiones Sponsalium apud Theologos, & Canonistas; verum quia omnes nimis breves, & concisae sunt, neque aptae ad declaranda omnia, quae necessaria sunt ad hunc contractum Sponsaliorum valide ineundum; placet dare sequentem, videlicet: *Sponsalia sunt promissio de futuro Matrimonio, mutua, & acceptata, vera, deliberata, ac libera, facta à personis habilibus, verbis, vel signis expressa.* Singula verba declarabimus ex quorum explicatione Studiosus Lector ea, quae ad essentiam Sponsalium spectant, discet; atque praecipuas quaestiones, quas Doctores promouent circa hunc contractum, percipiet. Igitur.

Primo dicitur, quod *Sponsalia sunt promissio*, ut intelligamus, quod simplex intentio, propositum, aut desiderium, etiam exterius explicatum non sufficit ad contrahenda Sponsalia; sed debet esse externa promissio. *cap. Nostres 30. q. 5. ibi: Sponsalia, quae futurarum sunt Nuptiarum promissa.* Et hujus externae promissionis triplex est ratio. Una, quia Sponsalia sunt contractus humani commercii, qui non subsistunt actibus internis. Ideo requirunt externam promissionem, qua promissario intimatur, & notificatur propositum rei, in ejus gratiam faciendae. Altera quia consensus internus non manifestatus per externa signa non sufficit ad Matrimonium. Ergo neque ad Sponsalia. Tertia, quia Sponsalia sunt contractus humanus. Ergo faciendus humano modo. At inter homines interna locutio non sufficit, etsi coram Deo sit facta, & coram bonis Angelis, atque Sanctis in caelo existentibus, coram quibus corde tantum possumus loqui, audiri, & obligari. Ergo propositum de futuro Matrimonio contrahendo cum aliquo debet ei explicitè insinuari, per promissionem, ut contrahantur Sponsalia. Ita Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. de Matrim. art. 2. §. 1. per totum. Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. num. 2. & Sanchez de Matrim. lib. 1. disp. 1. num. 7.

Secundo dicitur de futuro Matrimonio ad differentiam contractus ipsius Matrimonii; nam aliud sunt Sponsalia, aliud Matrimonium. Illa sunt contractus, in quo contrahentes promittunt, ac obligant se devenire post aliquod tempus ad contrahendum simul Matrimonium. Hoc est contractus, in quo de praesenti initur, & perficitur Matrimonium. Et ex hac differentia duo deducuntur. Unum est, quod si Sponsus post contracta Sponsalia de futuro, vel ipsa Sponsa coeant cum altero, non committunt adulterium in foro conscientiae (quidquid sit in foro exteriori, de quo videndus Basilii Pontius d. lib. 8. de Matrim. cap. 6. num. 6.) Et ratio est, quia ut ait S. Thomas 2. 2. q. 154. art. 8. *Adulterium est alieni thori violatio.* Sed Sponsi de futuro nundum habent commune thorum inter se. Ergo coeantes cum altero non sunt adulteri. Ita Pontius d. num. 8. Henriquez, Filiucius, & alii apud Salmanticenses d. cap. 1. num. 4. & Sanchez d. lib. 1. disp. 2. §. 2. Alterum est, quod fornicatio, quam Sponsus vel Sponsa de futuro committeret cum aliena persona, includit malitiam à Doct. Clericali Tom. II. Lib. VI.

fornicatione diversam, & specialiter exprimentam in confessione, ea ratione, quia ex parte utriusque frangitur fides Sponsalium, & injuria adinvicem irrogatur; eo quod tam Sponsus, quam Sponsa ex vi contractus Sponsalium acquisivit jus ad corpus alterius, quamvis non in corpore, id est ad rem, non in re. Gonetus tom. 5. de Matrim. disp. 3. art. 3. Gutierrez cap. 1. num. 20. & alii citati per Salmanticenses d. tract. 9. de Matrim. cap. 1. num. 11. ubi reprobant DD. asserentes vel nullam malitiam diversam à fornicatione reperiri, vel solam Sponsam fornicantem teneri hanc circumstantiam initorum Sponsalium in confessione manifestare; siquidem verior opinio est, quod etiam Sponsus teneatur ad eam aperiendam; tum quia haec est sufficiens causa ad dissolvenda Sponsalia, ut infra ostendemus; tum quia ex ea acciperet Sponsa suspicionem se minus à Sponso praeter altera amari, minusque amandam post initum Matrimonium, tum denique quia est periculum, ne nascatur proles sumptibus communibus postea alenda; & ideo aperienda est in confessione haec circumstantia non solum à Sponsa peccante cum altero, sed etiam ab ipso Sponso, & ab illis, cum quibus uterque rem carnalem habuerit.

Tertio dicitur in definitione, quod promissio, quae fit in contrahendis Sponsalibus, debet esse *Mutua*: quia non sufficit, ut fiat à solo viro, vel à sola femina; sed ab utroque contrahente fieri debet. Rota part. 12. recent. Decis. CCXXVII. num. 18. quod colligitur ex l. 1. ff. de Sponsalib. ubi promissio Sponsalitia dicitur repromissio, id est utriusque promissio, & in hoc omnes DD. consentiunt. Gobatus d. tract. 10. num. 19. Sanchez d. lib. 1. disp. 5. Salmanticenses d. cap. 1. num. 13. Basilii Pontius d. lib. 8. cap. 4. & Eminen. Cardin. de Lauræa d. disp. 37. n. 20. ubi doctè advertit, promissionem Sponsalitam fieri posset tripliciter, vel uno solo promittente, & altero nihil prorsus respondente; vel uno promittente, & altero acceptante gratiasque agente, sed non expresse repromittente; vel uno promittente, & altero acceptante, atque repromittente; sicque mutuo, & adinvicem reciprocam promissionem, ac repromissionem, utroque Sponso sibi faciente. Ex his promissionibus prima, & secunda non sunt vera Sponsalia; sed tertia tantum. Ratio est, quia Sponsalia sunt contractus onerosus, & per stipulationem conficitur. Ergo ab utroque contrahente debet exprimi reciproca promissio; adeo ut si unus tantum promittat, & alius acceptet, sed non repromittat, non est stipulatio, sed mera complacentia, quae, cum acceptantem non obliget, non perficit contractum. Rota part. 15. recent. Decis. CXLII. n. 4. & part. 18. Decis. DXXXVIII. n. 4. & Decis. DCXXI. per totam.

Advertunt tamen quod licet acceptans, & non repromittens non sit obligatus; qui tamen promissit tenetur ad adimplendam promissionem, eam promissario exigente, & hoc jure naturae, & ratione fidelitatis, quia promissa sunt semper adimplenda, ut late probat idem Eminen. Card. de Lauræa d. disp. 37. à num. 31. & seqq. cum quo consentiunt Sanchez d. lib. 1. disp. 5. num. 5. Layman lib. 5. tract. 10. cap. 1. num. 2. & alii, quos citant, ac sequuntur Salmanticenses d. tract.

tract. 9. cap. 1. num. 1. num. 18. & seqq. Mihi tamen dicendum videtur, quod ubi promissio, etsi acceptata, non correspondet repromissioni, acceptantis vel physica, vel moralis, ipse promittens ad nihilum sit obligatus. Ratio est, quia sicut Matrimonium claudicare non potest sed debet esse validum ex utraque parte, vel ex nulla; ita & Sponsalia: idcirco si acceptans promissionem, & non repromittens non est obligatus ad futurum Matrimonium ineundum; neque obligatus erit ipse promittens; qui quidem eatenus promissionem fecit de se ipso, quatenus credidit, sibi idem repromitti à promissario; quo remanente libero à promissione, ab eadem etiam promittens liber esse debet, contractus enim *Do, ut des*; vel *facio, ut facias*, non obligat unum ex contrahentibus ad dandum, vel faciendum; nisi alter quoque sit obligatus ad idem præstandum. Et sic contra Sanchezium d. lib. 1. disp. 5. num. 7. contrarium tenentem, docet Basilus Pontius lib. 12. cap. 4. num. 2 quem refert etiam, & commendat Diana Coordin. tom. 2. tr. 6. ref. 144. residente in Veteris ejus operis part. 3. tract. 4. resol. 244.

Quarto subjungitur in definitione, quod ipsamet promissio sit acceptata ad hoc, ut obligationem pariat; & ideo usque dum acceptetur, non obligat promittentem, qui pro libito suo poterit à promissione recedere, & à Sponsalibus resilire. Ita Lessius de Just. & Jure lib. 2. cap. 18. dub. 6. num. 34. Castropalaus de Matrim. disp. 1. punct. 3. num. 2. Pontius d. lib. 4. num. 4. Averfa quest. 8. sect. 1. & Salmanticen. d. cap. 1. num. 14. hanc reddentes rationem, quia nulla promissio regulariter obligat ante acceptationem vel promissarii, vel alterius, ipsius vices gerentis; hanc enim conditionem implicitam habet qualibet promissio, nimirum si à promissario acceptetur. Idem docent Gutierrez de Matrim. cap. 6. num. 16. & Sanchez d. lib. 1. disp. 6. num. 24. & 25. ubi ampliant hanc doctrinam procedere, quamvis talis promissio esset juramento firmata, ab ea enim, antequam acceptetur, potest promittens absque peccato recedere; quia accessorium sequitur naturam sui principalis; & in hoc casu Juramentum est accessorium promissioni. Ergo si promissio ante acceptationem non obligat, etiam si juramento firmetur, non obligabit.

Quinto dicit definitio, quod hujusmodi mutua promissio in Sponsalibus sit *Vera*, videlicet cum intentione se obligandi, & adimplendi quod promittit; ille enim qui fidei promittit, & cum animo non se obligandi, & non adimplendi peccat mortaliter, quia proximum decipit in re gravissima: & violat præceptum Justitiae, quæ vult, ut in contractibus utrimque obligatorius, uterque contrahens non fidei, aut ex joco, sed verè contrahat, animumque habeat adimplendi quod contraxit. Ita Averfa quest. 8. de Matrim. sect. 2. Sanchez d. lib. 1. disp. 9. n. 3. & Salmanticenses d. cap. 1. num. 23. Sed gravem questionem excitant Theologi. *Utrum qui fidei promittit in Sponsalibus, teneatur in conscientia ea adimplere?* Circa quam distinguunt ita: Si promittens animum promittendi non habuit, quamvis verbis exterioribus promiserit; & in hoc casu certum est non obligari ad promissionem adimplendam, quia verè

non promissit, sed joco, seu fallacia verba protulit. Ita Salmanticenses d. cap. 1. num. 25. & fusiùs Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. §. 3. à num. 44. & seqq. pluribus rationibus hanc assertionem comprobans, quam ampliat etiam si in fidei hanc promissione intervenisset juramentum. Vel fidei promittens habuit animum promittendi, sed non se obligandi? Et in tali casu duæ sunt opiniones DD. Una, quod sit obligatus adimplere promissionem; quia qui vult antecedens, vult enim consequens, Sed promissio ducendi aliquam in Uxorem est antecedens; obligatio adimplendi promissum est consequens. Ergo si voluit promittere, & promissit, debet etiam adimplere. Sorus d. Just. lib. 7. q. 1. art. 2. Ledesma quest. 43. art. 1. diff. 2. & Basilus Pontius, alios allegans d. lib. 12. cap. 2. num. 7. Altera opinio est, in prædicto casu promittentem non teneri ex justitia stare promissis, quia separari potest intentio promittendi ab intentione se obligandi; cumque habuerit animum non contrahendi obligationem, ad eam non est adstrictus. Sanchez d. lib. 1. disp. 9. num. 5. Bonacina quest. 1. punct. 1. num. 5. de Matrim. Adversa d. q. 8. sect. 3. & alii, quos congerunt, & sequuntur Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. num. 28. & 29. ampliantes id etiam si intervenisset juramentum; & reddentes num. 30. hanc rationem, quia conditio contraria substantiæ contractus Matrimonii invalidat ipsum contractum. cap. fin. de Condition. apposit. Sed intentio non se obligandi in Sponsalibus ponit conditionem contrariam substantiæ promissionis, de cujus ratione est ipsa obligatio. Ergo ipsam promissionem annullat; & ratione illius non est obligatus eam adimplere.

Hæc tamen doctrina procedit, dummodo alteri Sponsò, qui fallitur, aliquod damnum ex violata promissione non resulteret; quia si sub prætextu promissionis fidei promittens sponfam deflorasset, vel cum ea, etiam si viduam co-asset, teneretur vel eam ducere in Matrimonium, & promissionem adimplere; vel si inter ipsos Sponsos magna esset disparitas, vel ex Matrimonio gravia scandala, rixæ, aut inimicitie forent oritura, esset obligatus in conscientia ei dotem dare, ac damnum quodeunque resarcire, ut docet S. Thomas in 4. dist. 28. quest. 1. art. 2. ad 4. cujus doctrinam sequuntur Lessius de Just. & Jur. lib. 2. cap. 10. dub. 3. Sanchez d. lib. 1. disp. 10. num. 3. & alii, quos referunt Salmanticenses in praxi videndos, & consulendos d. cap. 1. à num. 30. usque in fin. ubi varias circumstantias examinant, & quid secundum eas faciendum docent, circa prædictam fidei promissionem in Sponsalibus, initam cum animo non se obligandi ad eam adimplendam.

Sexto ait definitio, quod promissio in Sponsalibus non solum sit mutua, acceptata, & vera; sed etiam quod si deliberata, idest facta cum plena libertate tum intellectus, tum voluntatis amborum Sponsorum; siquidem ad validitatem Sponsalium requiritur libertas physica cum plena deliberatione, & advertentia; adeo ut absit omnis fraus, & omnis violentia, ut docent Bonacina d. quest. 1. punct. 1. num. 4. Sanchez d. lib. 1. disp. 8. n. 5. & alii DD. apud Salmanticen. d. cap. 1.

cap. 1. num. 57. illam allegantes rationem, quia Sponsalia sunt contractus humanus, qui humano modo fieri debet. Sed quod sine deliberatione perfecta, & sine libertate fit, humano modo fieri non censetur. Ergo si fraus decipiat intellectum, vel quid aliud impediatur usum rationis in Sponsis; seu vis, vel metus gravis cogat eorum voluntatem ad promittenda Sponsalia, hæc erunt nulla, & invalida; ut etiam differit Emin. Cardin. de Laurea d. disp. 37. art. 4. ubi num. 160. § seq. adducit textum in cap. Ex Litteris. de Desponsat. Impuber. & ibi Glossam dicentem, Sponsalia invalida esse ob defectum plenæ deliberationis in Sponsis promittentibus. Ex his deducitur primò, Cydippem, de qua Horatius Epist. 12. quæ amatur ab Aconcio. sed cum ipse ob conditionis disparitatem eam petere in Uxorem non auderet; sequentes versus per ipsum insculptos in pomo aureo, ac in Cydippes sinum, dum Dianæ sacrificaret, projecto, fecit, ut ipsa legeret:

*Juro tibi sanè per mystica Sacra Diane,
Me Tibi venturam comitem, Sponsaque futuram.*

Deducitur, inquam, primò Cydippem per hanc juratam promissionem, quam ore protulit, non fuisse obligatam nubere prædicto Aconcio; quia fuit absque deliberatione, & illaverba pronuntiavit per fraudem, ipso facto Sponsalia annullantem; ut refert Petrus Gregorius Tholosanus d. lib. 8. cap. 6. num. 4. Deducitur 25 secundò, quod qui est infans mente, seu amens, vel ebrius, eo tempore, quo subiacet his defectibus, non potest contrahere Sponsalia; nisi habeat lucida intervalla, & horum tempore illa inear, sciens, & intelligens quid agat, ut notant Salmanticenses d. cap. 1. num. 58. Deducitur tertio, quod si quis spondisset, & Sponsalia contraxisset in magno calore iracundiæ, non fuisset obligatus per textum in cap. Divortium. De Penit. dist. 1. Dixi in magno iracundiæ calore, quia secus esset, si tanta mediocritate, quæ intellectum obnebrare, & deliberationem liberam auferre non fuisset satis. 26 Deducitur quartò, quod Sponsalia inita per metum, aut vim cadentem in constantem virum, sunt nulla, & invalida; secus si metus, aut vis fuisset levis. Aversa quæst. 8. sect. 4. Sanchez libr. 4. disput. 19. num. 6. Bonacina quæst. 1. punct. 9. propos. 2. & Salmanticenses d. cap. 1. num. 60. Qualis autem sit vis, & metus cadens in constantem Virum? explicabimus infra, quando de impedimento dirimente Matrimonio per vim, & metum contracto differemus. Deducitur quintò, quod licet disputent DD. an Sponsalia per vim, & metum contracta sint invalida ipso jure: vel sint à Judice invalidanda; Et pro utraque opinione sint Auctores; nihilominus verior, & communior opinio est, talia Sponsalia ipso Jure nulla esse, neque aliquam obligationem parere in eo, qui metu contraxit. Sanchez d. lib. 4. disp. 19. num. 3. § disp. 21. n. 3. Covarruvias, Adversa, Becanus, & alii, quos nominant, & sequuntur Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. num. 62. Deducitur sextò, nulla fore prædicta Sponsalia per vim, & metum gravem inita, etiamsi firmata fuissent juramento. Diana Coordin. d. tom. 2. tract. 6. resol. 6. quæ extat in Vet. part. 3. tract. 4. resol. Doct. Clericali. Tom. II. Lib. VI.

277. ac Salmanticenses d. num. 62. § 63. ubi reddunt hanc rationem, quia ipsa sunt non solum contra bonos mores, sed etiam contra publicam utilitatem, quo casu nulla infertur obligatio, non obstante Juramento, cap. Si diligenti. De forò competen. & idè non est opus dispensatione super juramento. d. cap. Ex Litteris. De Desponsat. Impub. DD. quos citat, & approbat Barbosa in collect. ad d. cap. Ex Litteris. num. 4. Quamvis contrarium teneat Emin. Card. de Laurea d. disp. 37. art. 4. ubi à num. 164. § seqq. nititur probare, quod Juramentum obliget adimplere Sponsalia, nisi dispensatio obtineatur ab Episcopo; & videtur idem tenere S. Thomas 2. 2. q. 89. art. 7. ad. 3. At Salmanticenses concordant dicentes, juramentum obligare, etsi per vim extortum, quando interponitur super contractu non prohibito tantum contra bonos mores, & contra publicam utilitatem. Idcirco quia his de causis Sponsalia per vim, & metum contrahi prohibentur; idè Juramentum appositum super illis est nullum omnino. Deducitur septimò, hanc nullitatem procedere sive vis, & metus sit incussus ab alio sponso, sive à quacunque alia persona. Salmanticenses d. cap. 1. n. 66. declarantes hoc esse verum, si vis, aut metus sit illatus absque justa causa; nam causa justa interveniente non irritat Sponsalia. Deducitur octavò, quod licet 28 pars, quæ passa est vim & metum gravem, non teneatur adimplere Sponsalia; altera tamen pars obligata est ad illa adimplenda; & hoc ratione suæ promissionis liberè emissæ & ab alia parte acceptatæ; quæ si velit devenire ad celebrationem Matrimonii, tenetur altera pars illud celebrare. Salmanticenses d. cap. 1. num. 66. qui num. 67. § seqq. benè abvertunt, in celebratione Sponsalium non esse opus præsentia Parochi, vel testium; & esse valida, quamvis clandestinè contrahantur, quod concedunt omnes DD. tum quia talis est usus, ac praxis Ecclesiæ; tum quia nulla est lex, quæ præcipiat, 29 Sponsalia fieri publicè, seu cum Parochi, & testium præsentia; ut plenè demonstrat Emin. Card. de Laurea d. disp. 37. art. 5. Deducitur nonò, quod aded libera debet esse promissio in Sponsalibus, ut in eis non possit imponi aliqua poena, qua Sponsi adstringantur ea adimplere, quod si imponatur; nulla sit. cap. Gemma. de Sponsal. l. fin. C. eod. Sanchez lib. 1. disp. 30. Emin. Card. de Laurea disp. 37. art. 8. & Salmanticenses d. cap. 1. punct. 8. ubi latè de hac poena.

Septimò: in Sponsalium definitione dicitur, quod eorum promissio facta sit à personis habilibus; quæ quidem verba à contrario sensu denotant, quod personæ inhabiles, si Sponsalia contrahant, nulliter contrahunt, cum non habeant habilitatem ad ea contrahenda. Porro duo sunt genera personarum inhabilium pro contrahendis Sponsalibus. Primum genus continet impuberes, legitimam ætatem non habentes. Secundum genus comprehendit omnes illos, qui affecti sunt impedimentis dirimentibus Matrimonium, vel illud impredientibus. Quo ad primum genus, pueri, & puellæ, qui septem annos ætatis suæ non habent, inhabiles sunt ad contrahenda Sponsalia; & de facto si contrahant, sunt nulla. c. Litteras c. Accessit. § c. Ad dissolvendum. De Desponsat. Impuber.

Impuber. cap. Unic. eod. tit. in 6. S. Thom. 3. part. quest. 43. art. 2. in quo reddit rationem dicens, quia ante septennium præsumitur non adesse in pueris, & puellis sufficiens usus rationis. Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. num. 71. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. art. 5. per totum. At quarunt DD. an sufficiat septennium inceptum, vel debeat esse completum pro validitate Sponsalium? Et equidem pro utraque opinione habentur DD. quos citat Diana Coordin. tom. 2. tract. 6. resol. 2. resol. 3. & resol. 4. quas reperire licet in Veteri part. 3. tract. 4. resol. 273. resol. 274. ac part. 9. tract. 7. resol. 65. At verior, & securior opinio est, quod debeat esse completum, ut demonstrat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. art. 5. à num. 189. & seqq. tum quia Canones loquuntur de septennio completo. cap. Litteras. & cap. Accessit. De Desponsat. Impub. tum etiam quia illa ætas est necessaria ad contrahenda Sponsalia, quæ requiritur ad inducendum impedimentum publicæ honestatis. Sed hoc non inducitur, nisi completo septennio, ut in dd. texx. & in cap. Unico in 6. eod. tit. Ergo idem dicendum est pro contrahendis Sponsalibus, ut bene confirmat etiam Narbona de Ætate Anno VII. quest. 19. num. 12. ubi Theologos cumulat ita sentientes. Et quamvis plures DD. inter quos Pontius lib. 12. de Matrim. cap. 5. num. 5. Rebellius lib. 4. quest. 5. ac Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 6. resol. 5. quæ habetur in inordinato part. 9. tract. 7. resol. 63. prætendant valere Sponsalia inita ante septennium completum, saltem in foro poli, quando malitia supplet ætatem, & usus rationis est perfectus in Sponsis ante prædictam ætatem; contrarium tamen est tenendum, quia aliàs dispositio Juris, præscribens septennium completum, esset frustratoria, ut respondent Hurtadus de Matrim. disp. 1. difficul. 14. num. 61. & Castropalaus tom. 5. disp. 1. punct. 6. num. 8.

Secundum genus personarum inhabilium ad contrahenda Sponsalia includit illas omnes, quæ inter se, vel in se habent impedimentum aliquod impediens, ac dirimens Matrimonium; sive impediens tantummodo; idcirco non solum qui emisit Votum solemne castitatis, vel in Ordine Sacro, vel in Religione, non potest inire Sponsalia, sed neque qui simplex castitatis Votum fecit, & idem dicendum de quocunque alio impedimento ut latè differunt Sanchez d. lib. 1. disp. 15. Averfa q. 8. sect. 7. Salmanticenses d. cap. 1. num. 70. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. art. 6. Qui tamen DD. omnes limitant hanc regulam, nisi in contractu Sponsalium ponatur hæc conditio, & pactum; ut valere debeant, quando ablatum fuerit impedimentum, vel per Pontificiam dispensationem, vel alio modo legitimo; tunc enim cessante impedimento Sponsalia incipiunt valere.

Octavò, & ultimò additur in definitione Sponsalium, quod eorum promissio sit: *Verbis, vel Signis expressis*, ea ratione, quia promissio merè interna, non sufficit ad Sponsalia; sed requiritur, ut exprimat per verba, vel signa; sunt enim Sponsalia, ut sæpè dictum est, contractus humanus, ac proinde humano modo debent perfici, exterius explicando

quod in mente habetur; maxime cum debeat esse promissio mutua, & acceptata: promissio autem unius nequit acceptari ab alio, nisi per verba, vel signa manifestetur, ut ex doctrina S. Thomæ in 4. dist. 38. quest. 1. art. 1. quest. 1. nec non in 2. 2. quest. 88. art. 1. demonstrant Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. num. 41. & 42. Caterum quo ad verba quatuor dubia sunt resolvenda. Unum est, An per verba negativa contrahantur Sponsalia? e. g. Si Cæcus dicat Titia, Non ducam aliam à te. Vel Non ducam aliam, nisi te. Alii dicunt, non posse contrahi, & dicta verba non esse obligatoria. Sanchez lib. 1. disp. 19. num. 5. Basilus lib. 1. cap. 10. & Bonacina quest. 1. punct. 1. num. 13. Posse contrahi affirmant Bartolom. Ledesma dub. 25. & Petrus de Ledesma q. 43. art. 1. quia negans ducere aliam quamcunque censetur affirmare, se ducturum illam, cui ita spondet. Alii dicunt esse verba ambigua, quæ tum perficere, tum nulla reddere possunt Sponsalia ex aliis circumstantiis in sic loquente concurrentibus. Salmanticenses d. cap. 1. num. 44. Esse verba inutilia, & nihil concludentia pluribus rationibus probat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 37. §. 6. à num. 101. & seqq. ubi dat hoc exemplum, si quis dicat, nullum faciam heredem, nisi te; per hæc verba nec ille, cui dicuntur, fit heres; neque illa dicens obligatus est facere illum heredem. Secus, si indubium est, An verba ambigua satis sint ad firmanda Sponsalia? Et idem Emin. Cardin. de Lauræa respondet negativè in d. disp. 37. num. 106. quia non exprimitur verus consensus, qui est necessarius pro validitate contractus. Tertium dubium est: Si Sponsus promittat puellæ eam in Uxorem ducere; illa verò taceat, Utrum illud silentium cum consensu interno sufficiat? Et videtur respondendum affirmativè per regulam Qui tacet, consentire videtur, Sed negativè respondet Castropalaus disp. 1. punct. 4. num. 11. Bonacina, & alii apud Salmanticenses d. cap. 1. num. 45. ob aliam regulam Qui tacet nec consentire, nec dissentire videtur; & sic est tenendum, quia promissio debet esse mutua, & acceptari ab utraque parte; & id fieri non potest in illo silentio. Regula autem Qui tacet, consentire videtur, procedit in favorabilibus, secus autem in præjudicialibus, & in obligatione contrahenda, prout est in Sponsalibus, in quibus uterque contrahens obligat se tradere suum corpus alteri. Ita Salmanticenses d. c. 1. n. 45. & 46. ubi id limitant, quando parentes filiorum impuberum contrahentium, & tacentium sunt præsentibus, & ipsi eorum vice spondent, ut habetur in cap. Unico. De Despons. Impub. in 6. & concedunt Sanchez libr. 1. disp. 23. num. 3. & alii apud eosdem Salmanticenses d. num. 46. qui num. 47. id extendunt, etiam si filii essent absentes, dummodò ratam habeant genitorum promissionem de ipsis factam, & expressè illam confirmant, aliàs secus, ut ait Rota part. 18. rec. Decif. 267. num. 10. ubi tenet, non fuisse datum consensum à puella, quæ audiens à Patre se desponsatam tali Viro, tantummodo subfuit. At hæc non procederent, si tutores, vel curatores, aut alii à genitoribus ita contraherent. Sanchez ibid. num. 12. Gutierrez cap. 13. num. 2. & Salmanticenses num. 48. Quar-
tum

tum dubium est, *An Mutus, & Surdus, & Cæcus aptus sit ad contrahenda Sponsalia?* Negativè respondet Gobatus. d. tract. 10. num. 115. si his tribus simul defectibus quis laboret; sed si uno tantum; vel si Mutus, & Surdus sit, videat, & sit perspicacis ingenii, quem posse contrahere Matrimonium diximus in Decisionibus de Sacram. Penitentia Decif. 22. num. 8. & docet Sanchez d. libr. 1. disp. 8. & alii apud eundem Gobatum tract. 10. num. 115.

Quò verò ad Signa; ea sufficiunt loco verborum ad contrahenda Sponsalia; si talis sit usus Provinciae, ut per signa contrahatur promissio Sponsalium. Sanchez d. lib. 1. disp. 22. Aversana, Palas, & alii apud Salmanticenses d. cap. 1. num. 49. Apud nos signa certa sunt pro validitate contractus Sponsalium, si adstantibus parentibus, propinquis, ac amicis Sponsus immittat anulum in digito Sponsæ, & eam osculetur, & hanc consuetudinem approbant Menochius lib. 3. Præsumpt. 2. num. 6. Rota part. 4. recent. tom. 1. Decif. 666. & plurimi Canonistæ, ac Theologi, quos citat, & sequitur Sanchez d. lib. 1. disp. 22. per totam. Et equidem antiquissimus est usus contrahendi Sponsalia per annuli subarrhationem; de eadem S. Isidorus Hispalensis, qui florebat Anno 630. lib. de Eccles. Offic. cap. 19. ita scribit: *illud verò, quod in primis Annulus à Sponso Sponsæ datur, sit hoc nimirum vel propter mutua fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur.* Unde & quarto digito Annulus idem inferitur, quoddam vena quedam (ut fertur) sanguinis ad cor usque perveniat. Et Tertullianus, qui anno 230. scribebat, sic ait Apologet. cap. 6. de puellis desponsatis: *Aurum nulla norat præter unico digito, quem Sponsus oppignorasset pronubo Annulo, quem quidem Annulum S. Petrus Chrysologus Serm. 5. vocavit annulum honoris, titulum libertatis, arrham cælestium nuptiarum.* Et de eodem cecinit etiam Juvenalis Satyra 6.

Conventum tamen, & pactum, & Sponsalia, nostra

Tempestate paras, jamque à tonsore Magistro

Pederis, & digito pignus fortasse dedisti.

Verùm ad demonstrandam antiquitatem immisionis Annuli pronubi in digito Sponsæ in signum contractorum Sponsalium, refertur Annulus, quo desponsata fuit S. Anna Mater Deiparæ à S. Joachimo, de quo Marchantius tract. 7. Candelabri Mystici lect. 4. hæc habet: *Annulus, quo S. Joachim Annam Mariæ parentem sibi conjunxit, servatur Romæ apud Sanctimonialia Sanctæ Annæ; estque argenteus, & rudis, cum chrysellina gemmula, maculis circumcingentibus nigris, in medio pellucida, ex qua imago, veluti è speculo reslit; quo hebetes, & caligantes oculos, quibus admoveri solet in festo S. Annæ, plurimum juvari tradunt.* Sed magis Lectorem delectabit audire ea, quæ refert Begatta tom. 1. Admirand. Orbis Christi. libr. 5. cap. 3. num. 1. de Annulo Sponsalio ipsius Sacratissimæ Virginis Mariæ Matris Dei: videlicet: *Servatur Perusii in Italia, in Templo S. Laurentii, summa veneratione, & populorum concursu Annulus, quo B. JOSEPH MARIAM desponsavit; estque miraculis clarus, à Clusini*

ad Perusinos divina providentia delatus. Non potest autem dignosci, ex qua materia sit; non enim ex argento, aut auro, sed ex lapilli alicujus genere est. Solent verò Matrone conflatos ex ebore annulos Perusum mittere, attactu illius consecrandos, in partu profuturos. Afferunt enim partui propinquas mulieres, difficili nixu se excruciantes, si hos annulos digito gestent, sublevari. Annulus quoque iste Sacratissimus DEIPARÆ reconciliandis conjugum dissidentibus animis mirè prodest; cujus rei gratia, plures voto adstricti se Perusum conferunt, & fructu domesticæ pacis fruuntur, eliminata discordia. Denique multi à demonibus vexati, & obsessi ad Aram Sacram, ubi hic Annulus servatur, confugientes liberati sunt. Nec hoc silendum, quod cum nobilis, & Regii sanguinis femina, nomine Vuldrada, præcipiti pietate, dum ei gemma spectanda exhiberetur, manu eam accepisset, & digito annulari inseruisset, illum protinus digitum exaruisse in penam temeritatis præsentit. Quæ res in populi concursu contigit, dum adhuc Clusii existeret. Nec mirum videatur, tanta in veneratione illum haberi; quandoquidem Annulus ille pronubus humana felicitatis auspiciu dedit.

Igitur immissio Annuli in digito Sponsæ facta per Sponsum est signum desponsationis ejus; quod professæ est S. Agnes Virgo, & Martyr, dum dixit tyranno, *Annulo suo subarrhavit me Dominus meus JESUS CHRISTUS, & tanquam Sponsam decoravit me corona.* Sic Ven. Lucia Narniensis, ex Ordine S. Dominici, adhuc septennis à Christo fuit desponsata, dato Annulo aureo; & ne testes deessent, præsens aderat DEIPARA, cum S. Dominico, & S. Catharina Senensi, ut ex Coquerio refert Bagatta d. tom. 1. libr. 3. §. 3. num. 5. alia consimilia exempla narrans devotis Virginitibus à Christo Domino desponsatis, inter quas Ven. Soror Dominica de Paradiso, quæ vix duodecimum expleverat annum, cum apparens ei Christus Dominus, una cum Beata Virgine, aliisque Sanctis, eam sibi in Sponsam elegit, Annulumque digito ejus imposuit, ut fusiùs scribit Ignatius de Nente in ejus Vita. Plura de hoc Annuli signo pro comprobatione Sponsalium deducit Petr. Greg. Tholosanus in Syntagm. jur. Univ. d. lib. 8. cap. 7. in quo sub. num. 6. allegat text. in cap. Illud 11. de Præsumpt. & in cap. Tenor Litterarum 16. de Sent. & re judic. atque num. 7. observat, Serenissimum Ducem Venetiarum quotannis desponsare Mare Adriaticum injiciendo Annulum aureum in illud, in signum domini, & Imperii Veneri super ipsum, prout dissent Cardin. Contarenus lib. 2. de Republ. Venet.

Alterum Signum Sponsalitiæ promissionis est osculum, quod ad maxillam Sponsæ Sponsus infigit in Annuli traditione, de quo signo plures dat eruditiones ex antiquis collectas idem Tholosanus lib. 9. cap. 8. per totum; & hunc deosculandi Sponsam usum antiquissimum esse ex illis verbis Salomonis: *Osculetur me osculo oris sui.* Cant. 1. 1. latè demonstrat Sherlogus tom. 2. in Cantic. Vestigat. 1. sect. 5. num. 42. ubi ex Lessio de Just. & Jur. libr. 4. cap. 3. dub. 8. num. 56. ac aliis gravissimis Theologis advertit, oscula inter Sponsos esse licita, & immunia

etiam à veniali culpa; nempe si honestè fiant, in signum benevolentiae, & ad conciliandum amorem mutuum in ordine ad Matrimonium contrahendum. Ratio est, quia sicuti Matrimonium cohonestat copulam, ita Sponsalia, uti Matrimonii initium, debent cohonestare osculum expressivum dilectionis in ordine ad ipsum Matrimonium; quod censetur inchoari per Sponsalia de futuro, & sic ex natura rei major facultas competit iisdem Sponsis, dummodò absit periculum pollutionis, vel volitio copulae. Navarrus in *Summ. cap. 14. num. 18. & cap. 16. num. 12.* Grassius *Decif. part. 1. libr. 2. cap. 82. num. 3.* Idcirco Propositionem 40. ab Alexandro VII. damnatam, quae assererat, *Esse probabilem opinionem, quae dicit, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quae ex osculo oritur, secluso periculo consensu ulterioris, & pollutionis; non esse intelligendam de Sponsis, sed de personis liberis, ac solutis existimant DD. moderni, inter quos Cardenas in Crisi Theologica part. 1. tract. 5. disp. 45. cap. 16. num. 201. & 202. & Mastrius in Theologia Morali disp. 11. num. 139. ac num. 142. ubi ait, contrarium tenere Henriquez, Rebellum, & Lessium, utramque tamen opinionem esse probabilem; etsi primam mitiorem, secundam verò tutiorem ob supradictam Propositionem damnatam.*

Igitur ex Verbis definitionis Sponsalium hucusque explicatis colligat studiosus Lector, quòd quando Promissio, quam Sponsi inter se faciunt, de futuro Matrimonio, est mutua, acceptata, vera, deliberata, ac libera, verbis, vel signis expressa; & ipsi sunt habiles ad ea contrahenda, tunc Sponsalia sunt valida, & producant tres sequentes effectus. Unus est obligatio ea adimplendi per contractum Matrimonii de praesenti opportunè ineundum, sub poena peccati mortalis, nisi Sponsalia dissolvantur ob aliquam ex iustis causis, in sequenti Decisione XVII. adducendis. Sanchez d. lib. 1. disp. 14. Bonacina *quest. 1. punct. 2. num. 2.* Mastrius d. disp. 7. num. 271. & Salmanticenses d. tract. 9. cap. 1. ubi num. 89. & seqq. docent resiliens à Sponsalibus absque iusta causa esse compellendum ad ea adimplenda in utroque foro, nisi scandala, vel mali exitus timerentur futuri. Alter effectus est, ut resiliens absque iusta causa, si arrhas accepisset, teneatur eas duplicatas restituere, at legitima causa interveniente acceptas tantum. l. fin. C. d. Sponsalib. Nicolius in *Instit. Civil. libr. 1. tit. 10. num. 24.* Tertius effectus est, ut ex iisdem Sponsalibus oriatur impedimentum Publicae honestatis impediens, ac dirimens Matrimonium cum parentibus respectivè alterutro ex Sponsis usque ad primum gradum, etiam si Sponsalia dissolverentur ex mutuo consensu ipsorum Sponsorum, ut declaravit S. Congregatio Concilii die 6. Julii 1658. cuius Decretum ponit Nicolius d. lib. 1. tit. 10. num. 54. quod ab Alexandro Papa VII. fuit approbatum; & nos referemus infra in explicatione Impedimenti Publicae Honestatis.

D E C I S I O XVII.

A R G U M E N T U M.

Solubilia esse Sponsalia, etsi jurata, superveniente aliqua iusta causa, praesens

Decisio ostendit. Recensentur omnes, & singulae causae, à DD. approbatae, pro Sponsalium dissolutione. In earundem causarum explanatione plura curiosa dubia, & Quaestiones scitu necessariae circa Sponsalia dissolvenda, excitantur, & resolvuntur; atque huiusmodi materia Historiis, Exemplis, Medicorum Aphorismis, ac Rotalibus Decisionibus, illustratur.

S U M M A R I U M.

- 1 Sponsalia sunt solubilia ex aliqua honesta causa.
- 2 Juramentum sequitur conditionem rei, in qua apponitur.
- 3 Causae iustae solvendi Sponsalia, quae sint?
- 4 Consensu mutuo Sponsorum Sponsalia dissolvuntur.
- 5 Impuberes an possint dissolvere eorum Sponsalia?
- 6 Impuberum Sponsalia quam vim habeant?
- 7 Differentia Sponsalium per puberes, vel impuberes initorum.
- 8 Impubes factus pubes an possit statim resiliere à Sponsalibus?
- 9 Claudicare quando possit contractus Sponsalium?
- 10 Impuberes facti puberes an possint resiliere à Sponsalibus juratis?
- 11 Professione Religiosa dissolvuntur Sponsalia.
- 12 Habitus Religiosus susceptio an dissolvat statim Sponsalia? Triplex Opinio.
- 13 Religiosus quomodo fieri possit, qui contraxerat Sponsalia jurata?
- 14 Religionem ingredi licet, non obstantibus Sponsalibus juratis.
- 15 Cap. Commissum. De Sponsalib. declaratio.
- 16 Copula carnalis habita inter Sponsos de futuro, an impediatur eorum ingressum in Religionem?
- 17 Ordinis Sacri susceptio dirimit Sponsalia.
- 18 Votum de Religione intranda, vel Ordine Sacro suscipiendo an dissolvat Sponsalia?
- 19 Et an simplex votum Castitatis?
- 20 Exemplum Sponsarum, quae per votum Castitatis solverunt Sponsalia.
- 21 Sponsus habens votum Castitatis, fornicando, quot peccata committat?
- 22 Matrimonium de praesenti cum una, quomodo solvat Sponsalia precedentia cum altera?
- 23 Et quid si ipsum Matrimonium solvatur an reviviscant priora Sponsalia?

24 Sponsa-